

۱۳۸۸۷۱۱

علوم قرآن

تلخیص منابع:

- الاتقان فی علوم القرآن جلال الدین سیوطی
- مبحث نسخ از کتاب البیان ابوالقاسم خویی
- تاریخ قرآن محمد هادی معرفت
- پژوهشی در تاریخ قرآن سید محمدباقر حجتی

سرشناسه	اسمعیلی صدرآبادی، مهدی، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	علوم قرآن/ اقتباس، تلخیص و نگارش مهدی اسمعیلی صدرآبادی، قاسم درزی، اکبر ولی‌پور؛ [به سفارش] سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشگاهیان کشور، اداره پژوهش.
مشخصات نشر	تهران: نشر پیام رهبانان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۳۶۸ ص؛ جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۶۰۷۱-۰-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	این کتاب تلخیصی است از کتابهای الاتقان فی علوم القرآن حلا الدین سیوطی، مبحث نسخ از کتاب البیان ابوالقاسم خویی، تاریخ قرآن محمد هادی معرفت، پژوهشی در تاریخ قرآن سید محمدباقر حجتی
یادداشت	چاپ قبلی: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، ۱۳۹۳.
یادداشت	چاپ دوم.
موضوع	قرآن -- علوم قرآنی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع	دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون‌ها
موضوع	آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی -- ایران
شناسه افزوده	درزی، قاسم، ۱۳۶۳ -
شناسه افزوده	ولی‌پور، اکبر، ۱۳۶۵ -
شناسه افزوده	سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشگاهیان کشور، اداره پژوهش
رده بنس کنگره	۱۳۹۴ LB3۲۳۵۳/ع۸الف۵
رده بندی ربی	۳۷۸/۱۶۶۴
شماره کتابشناسی ملی	۴۱۳۱۱۲۵

انتشارات پیام رهبانان

تهران، انتهای خیابان مطهر، شرقی، خیابان اجاره دار (خواجه نظام) پلاک ۶۳۸، واحد ۲

www.KETABOCHAP.ir

۸۸۴۷۱۹۷۲

ketabchap@gmail.com

۸۸۴۱۰۷۸۲

سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشگاهیان کشور

دره پژوهش

عنوان کتاب: علوم قرآن

اقتباس، تلخیص و نگارش (به ترتیب حروف الفبا): مهدی اسمعیلی صدرآبادی، قاسم درزی،

اکبر ولی‌پور

صفحه آرای: نازنین داوودی

طراح جلد: سید محسن حسینی

ناشر: انتشارات پیام رهبانان

قیمت: ۶۴۰،۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: دوم ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

خواهشمند است جهت تهیه دوره چهار جلدی این کتاب به آدرس تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان قدس، خیابان بزرگمهر، سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشگاهیان کشور پلاک ۸۵ مراجعه نموده و یا با شماره تلفن ۰۲۱-۶۶۴۸۵۶۶۳ تماس حاصل فرمایید.

فهرست

بخش اول: اتقان

فصل اول: لهجه‌های غیر حجازی در قرآن	۸
فصل دوم: کلمات غیر عربی قرآن	۲۳
فصل سوم: شناخت وجوه و نظائر	۲۶
فصل چهارم: محکم و متشابه	۳۶
فصل پنجم: مقدم و مؤخر قرآن	۴۳
فصل ششم: عام و خاص قرآن	۵۱
فصل هفتم: مجس و مجز	۵۹
فصل هشتم: مطلق و معید	۶۴
فصل نهم: منطوق و منقول قرآن	۶۶
فصل دهم: مجازهای قرآن	۷۰
فصل یازدهم: تشبیه‌های قرآن	۸۲
فصل دوازدهم: استعارات قرآن	۸۷
فصل سیزدهم: کنایه‌ها و تعریض‌های قرآن	۹۳
فصل چهاردهم: حصر و اختصاص	۹۷
فصل پانزدهم: شناخت سبب نزول	۱۰۱
فصل شانزدهم: ناسخ و منسوخ قرآن	۱۱۵
فصل هفدهم: تناسب آیات و سوره‌ها	۱۲۴
فصل هجدهم: آیات شبیه به یکدیگر	۱۴۹
فصل نوزدهم: ایجاز و إطناب	۱۶۰
فصل بیستم: خبر و إنشاء	۱۶۰
فصل بیست و یکم: ادوات	۱۷۳

بخش دوم: تاریخ قرآن

نمای کلی مباحث تاریخ قرآن	۲۰۶
فصل اول: عناوین و اسامی قرآن کریم	۲۱۶

فهرست

۲۱۸	فصل دوم: وحی الهی
۲۲۳	فصل سوم: نزول قرآن کریم
۲۲۳	فصل چهارم: آیه
۲۲۳	فصل پنجم: سوره
۲۵۵	فصل ششم: فواید سور و حروف مقطعه قرآن کریم
۲۶۷	فصل هفتم: تعداد حروف و کلمات قرآن کریم
۲۷۰	فصل هشتم: نگارش قرآن کریم
۲۸۰	فصل نهم: مبرائی
۲۸۷	فصل دهم: نگارش قرآن کریم
۲۹۸	فصل یازدهم: حدیث و تفسیر قرآن کریم
۳۰۰	فصل دوازدهم: قرائت قرآن کریم
۳۱۰	فصل سیزدهم: لهجه قرآن و منشاء اختلافات قرائات
۳۱۷	فصل چهاردهم: قراء قرآن کریم
۳۲۵	فصل پانزدهم: جمع و تدوین قرآن کریم
۳۲۸	فصل شانزدهم: جمع و نگارش قرآن کریم
۳۵۴	فصل هفدهم: تدوین و جمع آوری قرآن در زمان عثمان
۳۶۱	فصل هجدهم: اصلاح شیوه نگارش قرآن کریم

سخنی با داوطلبان

علوم قرآن علمی است که میانی لازم را برای فهم قرآن کریم به دست می‌دهد و سابقه تاریخی آن به همان دوران نزول قرآن و تلاش‌های صحابه و تابعین بازمی‌گردد. علمی که علوم دیگری چون تاریخ قرآن فرعی از آن محسوب می‌شوند. گرچه عنوان تاریخ قرآن دارای ریشه اسلامی نبوده و برای اولین بار در قرن نوزدهم و توسط تئودور نولدکه مورد استفاده قرار گرفت. این عنوان پس از آن با استقبال مسلمانان روبرو شد و کتب زیادی با این عنوان تألیف شد. فارغ از این مباحث تاریخی، درس علوم قرآن یکی از مهمترین منابع آزمون کارشناسی ارشد و دکتری رشته علوم قرآن و حدیث می‌باشد که داوطلبان این آزمون باید به خوبی منابع آن را بگیرند. چهار منبع اصلی برای این درس وجود دارد: الاتقان فی علوم القرآن سیوطی، پژوهشی در تاریخ قرآن دکتر حجتی، تاج قرآن آیت‌الله معرفت و مبحث نسخ از کتاب البیان آیت‌الله خویی. بدون شک مهمترین منبع در میان این چهار منبع، الاتقان سیوطی است که غالب سوالات درس علوم قرآن از این کتاب طراحی می‌شود و بقیه کتاب‌ها، حجم کمتری از سوالات کنکور را به خود اختصاص داده‌اند. اهمیت این درس در کنکور و همچنین تعدد منابع آن غالباً داوطلبان را با مشکل روبرو می‌کند. بنابراین تدوین یک منبع جامع و شاد با تلخیص و افزاینده نموداری کتاب‌های پیش گفته، کار برای داوطلبان عزیز تا حد ممکن ساده گردد. خصوصیتی که در این کتاب اشاره می‌شود اهمیت بالای این کتاب را نشان می‌دهد که موجب می‌شود داوطلبان به راحتی با منابع کنکور ارتباط برقرار کنند و آن را به خاطر بسپارند.

۱- مباحث علوم قرآن با آوردن نمودارهایی کامل از مباحث ساده‌سازی شده است و منبع تلخیص نیز ترجمه استاد دشتی است که مطالب در آن بسیار روان مطرح شده است.

۲- مبحث ادوات در علوم قرآن به جهت حجم زیاد آن غالباً داوطلبان را با مشکل مواجه می‌کند که ارائه نموداری آن در این کتاب کاملاً این مشکل را برطرف کرده است.

۳- مبحث نسخ نیز از کتاب البیان به طور کامل تلخیص شده است لذا داوطلبان نیازی به مطالعه اصل این کتاب ندارند.

۴- مبحث تاریخ قرآن نیز با توجه به مهمتر بودن کتاب تاریخ قرآن دکتر حجتی با مضمون درجیت در بین کتاب تلخیص شده است و در موارد مورد نیاز، مطالب مهم از تاریخ قرآن آیت‌الله معرفت به آن اضافه شده است. آوردن نموداری مباحث نیز در برقراری ارتباط میان داوطلب و مباحث کتاب بسیار راه‌گشاست.

در پایان خاطر نشان می‌گردد که در نگارش این کتاب سعی بر آن بوده است تا با ارائه دسته‌بندی جامع و جدید متناسب با آزمون کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی و همچنین استفاده از اصلی‌ترین منابع، اولاً داوطلبان را از سردرگمی رجوع به منابع متعدد رهایی داده و ثانیاً با ارائه نمودارهای منسجم، فهم مطالب را آسان‌تر نماید. در پایان لازم است تا از همه پژوهشگرانی که در تألیف این اثر مشارکت داشته‌اند و همچنین از سازمان فعالیت‌های قرآنی دانشگاهیان کشور که شرایط و امکانات لازم را برای تألیف این اثر مهیا کرد تقدیر و تشکر نمایم.